

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ธรรมศาสตร์ เสริมอาวุธทางปัญญาสู่สังคมไทย

ความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรมทางการเมือง และธรรมแห่งอำนาจ

ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ถีรเวคิน
ราชบัณฑิต, ร.ด.ม. (ศ)

ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality)
ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy)
และธรรมแห่งอำนาจ (Moral Authority)

ความชอบธรรม

ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality)
ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy)
และธรรมแห่งอำนาจ (Moral Authority)

ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต อีรเวคิน
ราชบัณฑิต, ร.ด.ม. (ศ)

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๕๕๖

ลิขิต วีรเวทิน.

ความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรมทางการเมือง
และธรรมแห่งอำนาจ.

๑. กฎหมาย--การตีความและการแปลความหมาย.

๒. ความชอบธรรมของรัฐบาล.

K295

ISBN 978-616-314-019-7

eISBN 978-616-314-231-3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) พฤษภาคม ๒๕๕๙

จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาคารธรรมศาสตร์ ๖๐ ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๒๓-๕๒๓๒

(สำนักงานศูนย์รังสิต โทร. ๐-๒๕๖๕-๒๘๕๕-๖๐)

Email address: unipress@tu.ac.th

จัดจำหน่ายโดยบริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

อาคารทีซีไอเอฟทาวเวอร์ เลขที่ ๑๘๕๘/๘๗-๘๐ ชั้นที่ ๑๙

ถนนบางนา-ตราด แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

โทร. ๐-๒๗๓๙-๘๐๐๐ โทรสาร ๐-๒๗๓๙-๘๓๕๖-๙

<http://www.se-ed.com>

พิมพ์ที่บริษัทพิมพ์ดี จำกัด

นายเสริม พูนนิช ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

แบบปกโดย นายณรงค์ฤทธิ์ สิงห์ทอง

ราคาเล่มละ 100.- บาท

สารบัญ

	หน้า
คำนำอธิการบดี	(๙)
คำนำผู้เขียน	(๑๐)
บทที่ ๑ ความนำ	๑
บทที่ ๒ ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality)	๙
บทที่ ๓ ความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรม ทางการเมือง และธรรมแห่งอำนาจภายใต้ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย	๒๑
บทที่ ๔ ความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรม ทางการเมือง และธรรมแห่งอำนาจ กับหลักการธรรมาภิบาล	๔๓

บทที่ ๕ การตีความตามลายลักษณ์อักษร (the letter of the law) การตีความตาม เจตนารมณ์ (the spirit of the law) การวินิจฉัยตามความเป็นจริงทางการเมือง (political reality)	๕๑
บทที่ ๖ บทสรุป	๘๕
เอกสารอ้างอิง	๘๘

...กฎหมายนั้นไม่ใช่ตัวความยุติธรรม
เป็นแต่เพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับใช้ในการรักษา
และอำนวยความยุติธรรมเท่านั้น
การใช้กฎหมายจึงต้องมุ่งหมายใช้เพื่อรักษาความยุติธรรม
ไม่ใช่เพื่อรักษาตัวบทของกฎหมายเอง
และการรักษาความยุติธรรมในแผ่นดิน
ก็มิได้มีวงแคบอยู่เพียงแค่ขอบเขตของกฎหมาย
หากต้องขยายออกไปให้ถึงศีลธรรมจรรยา
ตลอดจนเหตุและผลตามเป็นจริงด้วย...

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตร

แก่ผู้สอบไล่ได้วิชาความรู้ชั้นเนติบัณฑิต

สมัยที่ ๓๓ ปีการศึกษา ๒๕๒๓

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๔)

คำนำอธิการบดี

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีโครงการผลิตหนังสือชุด “ธรรมศาสตร์ เสริมอาวุธทางปัญญาสู่สังคมไทย” โดยมีเป้าหมายเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ ให้แก่นักศึกษา ปัญญาชน และบุคคลที่สนใจโดยทั่วไป หนังสือชุดนี้เป็นความพยายามในการรวบรวมและหยิบยกเอาประเด็นหรือคำสำคัญในแต่ละสาขาวิชาที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง

สำหรับหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือเป็นหนังสือลำดับที่ ๒ ในชุดดังกล่าว เขียนขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ชีระเวคิน ราชบัณฑิต กิตติยาจารย์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยศาสตราจารย์ ดร. ลิขิต ชีระเวคิน ได้หยิบยกคำว่า **ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality)** **ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy)** และ**ธรรมแห่งอำนาจ (Moral Authority)** ซึ่งเป็นคำศัพท์ทาง

นิติปรัชญา ที่เป็นที่กล่าวถึงในช่วงที่เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงคำดังกล่าวอย่างถูกต้อง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดธรรมศาสตร์ เสริมอาวุธทางปัญญาสู่สังคมไทย ลำดับที่ ๒ เรื่อง “**ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy) และธรรมแห่งอำนาจ (Moral Authority)**” เล่มนี้ จะเป็นการเสริมสร้างและเผยแพร่ความรู้ในประเด็นดังกล่าวให้แก่สังคมไทยในวงกว้าง อันจะเป็นการติดอาวุธทางปัญญาตามเจตนารมณ์ของชุดหนังสือนี้

(ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำผู้เขียน

หนังสือเรื่อง **ความถูกต้องตามกฎหมาย ความชอบธรรมทางการเมือง และธรรมแห่งอำนาจ** มีจุดประสงค์หลักที่จะชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างและความสัมพันธ์ระหว่างความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) ความชอบธรรมทางการเมือง (Political Legitimacy) และธรรมแห่งอำนาจ (Moral Authority) การมุ่งเน้นถึงความสำคัญของหลักกฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตีความตามลายลักษณ์อักษร อาจมองข้ามความสำคัญความชอบธรรมทางการเมืองคือตัวแปรทางการเมือง และเมื่อขาดความถูกต้องตามกฎหมายและความชอบธรรมทางการเมืองแล้ว อาจจะนำไปสู่ปัญหาสำคัญกับการคงอยู่ของผู้นำทางการเมืองและระบบการเมือง นั่นคือ ธรรมแห่งอำนาจ

ขณะเดียวกันกฎหมายซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการจัดระเบียบสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ หากมีการถือหลักการตีความตามลายลักษณ์อักษรโดยไม่คำนึงถึงเจตนารมณ์หรืออุดมการณ์ของการปรากฏของกฎหมายดังกล่าวนั้น อาจจะส่งผลในทางลบต่อความยุติธรรมทางสังคม จนนำไปสู่ปัญหาความชอบธรรมทางการเมืองของผู้นำและระบบได้

หนังสือเรื่องนี้ต้องการชี้ให้เห็นประเด็นต่าง ๆ เบื้องต้น เพื่อให้เกิดความกระจ่างในมิติต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ค่อนข้างละเอียดในแต่ละส่วน

นอกเหนือจากนี้ กฎหมายซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่สำคัญของสังคมนั้นอาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองจนนำไปสู่ผลเสียต่อสังคมและชุมชนการเมืองได้ กฎหมายที่ทำนองเดียวกับศาสนา อาจจะเป็นดาบสองคม ถ้าไม่ตระหนักถึงหลักการของกฎหมาย ความชอบธรรมทางการเมือง และธรรมแห่งอำนาจอย่างแท้จริง

ข้ออภิปรายต่าง ๆ ที่อยู่ในหนังสือนี้ เป็นการจุดประกายความคิดซึ่งย่อมจะมีผู้เห็นด้วยหรือเห็นต่าง ก็เป็นเรื่องปกติ แต่จุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องการให้ตระหนักถึงความสำคัญของมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาเพื่อไม่ให้มีระบบความคิดหรือวิถีคิดที่แข็งกระด้าง จน

ทำลายเป้าหมายอันสำคัญสูงสุดของระเบียบการเมือง ซึ่ง
สถาปนาขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของสมาชิกในชุมชนการเมือง
นั้นๆ

ศาสตราจารย์ ดร.ลิขิต ธีรเวคิน

ราชบัณฑิต, ร.ด.ม. (ศ)

ความนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและเป็นชุมชน ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

๑. มนุษย์จำเป็นต้องอยู่กันเป็นกลุ่มหรือเป็นชุมชนเพื่อป้องกันตัวเองจากการถูกทำร้ายโดยเผ่าอื่น ซึ่งจะเข้ามาโจมตีและปล้นเอาอาหารพร้อมทั้งจับไปเป็นทาส ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์มนุษยชาติมายาวนาน

๒. มนุษย์ต้องอยู่กันเป็นกลุ่มหรือเป็นชุมชนเพราะกิจกรรมในการดำรงชีวิต เช่น การล่าสัตว์ใหญ่ การล่าปลาวาฬ การล่ากวาง จำเป็นต้องร่วมมือกันจะทำโดยคนเดียวไม่ได้

๓. มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อสร้างโครงการสาธารณะเนื่องจากต้องใช้กำลังคนร่วมมือกัน เช่น การสร้างสะพานข้ามคลอง เป็นต้น

๔. มนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพราะความจำเป็นทางจิตวิทยา รู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย มีเพื่อนบ้านไม่ห่างไกล

แต่เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นกลุ่มก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งเกิดขึ้นเนื่องจากทรัพยากรมีจำกัด เนื่องจากมนุษย์ไขว่คว้าที่จะมีสถานะทางสังคมเหนือกว่าคนอื่น เนื่องจากต้องการมีอำนาจในการจัดการทรัพยากรเหนือกว่าคนอื่น ความขัดแย้งในสังคมมนุษย์จึงหนีไม่พ้นความขัดแย้งดังต่อไปนี้ คือ

ก) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ข) สถานะทางสังคม

ค) อำนาจ

ง) ความขัดแย้งที่เป็นนามธรรม เช่น การก่อสร้างที่ขัดแย้งกันนั้นอาจไม่ใช่ที่พอใจของบางคนบางกลุ่ม ทั้งๆ ที่การก่อสร้างสิ่งนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

๓ ประการที่กล่าวมา หากแต่เป็นเรื่องของความสุนทรีย์หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม

เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นก็จำเป็นต้องมีการจัดการกับความขัดแย้งโดยหาข้อยุติ วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์จะเริ่มต้นจากการจัดระเบียบสังคมหรือชุมชนเพื่อหาข้อยุติในความขัดแย้งโดยผู้ที่แข็งแกร่งที่สุดจะเป็นผู้ที่ทำร้ายคนอื่น

ธรรมศาสตร์ เสริมอาวุธทางปัญญาสู่สังคมไทย

"ความยุติธรรมไม่มี ความสามัคคีไม่เกิด

ผู้ใดมีสิทธิ์ มีอำนาจ

ต้องมีความรับผิดชอบ และมีหน้าที่"

ISBN 978-616-314-019-7

9 786163 140197

ราคา 100 บาท
หมวดวิทยาศาสตร์

<http://www.thammasatpress.com>